

Kompetensbeskrivning samt provförfarande till Diplomerad Travhästskötare

Det övergripande målet är att travhästskötaren, med iakttagande av god hästhållning, skall ha kompetens att under arbetsledning på ett självständigt och yrkesmässigt sätt sköta hästar, stall, kringområden, utrustning samt kunna köra hästar med olika utbildningsståndpunkt i olika tempon.

Med god hästhållning avses att hästskötaren:

- Har tillräcklig kunskap för att kunna sätta hästens välbefinnande i centrum
- Behandlar alla hästar med respekt och har förståelse för att alla hästar har ett värde i sig själva och inte skall bedömas utifrån dess prestationer på tävlingsbanan
- Har förståelse för att hästens intressen är överordnade de mänskliga och att människan tar rollen som hästens språkrör
- Löser sina arbetsuppgifter på ett sätt som är säkert för häst och människa
- Förstår och delvis kan förutse hästens beteende och reaktioner
- Använder ett korrekt fackspråk
- Arbetar effektivt, rationellt, ekonomiskt och ergonomiskt riktigt
- Har för arbetsuppgifterna lämplig klädsel
- Är servicemedveten gentemot kund/hästägare/uppdragsgivare
- Delar med sig av sin erfarenhet

Bakgrund till hästskötarexamen för travsporten

I travsporten arbetar över 1000 hästskötare och välutbildade, kunniga travhästskötare bidrar stort till våra professionella tränarrörelser. Det finns ca 20 gymnasier i Sverige som utbildar med inriktning travhäst och där eleverna efter tre år examineras som travhästskötare.

I branschen finns dock många som inte kommit in i yrket via gymnasieskolan och de kan nu få ett kvitto på sin kompetens, förvärvat genom till exempel arbetslivserfarenhet. Det finns också många i branschen som har gymnasium och examinerats med inriktning ridsport och som vill ha ett kvitto på sina travkunskaper. Diplomerad travhästskötarexamen kan utöver ovanstående vara ett extra kvitto för de gymnasieelever som examinerats som travhästskötare och som vill lägga branschens egen diplomering till sin examen.

Tanken är att alla, oavsett ålder och bakgrund ska kunna bli diplomerad travhästskötare förutsatt att man känner sig behärska det som beskrivs här i kompetensbeskrivningen.

Syftet

Syftet med införandet av hästskötarexamen är:

- Höja yrkeskunnande och yrkesstatus
- Synliggöra de olika yrkena genom tydliga kompetensbeskrivningar
- Minska omsättningen i yrket
- Underlätta rekryteringen för arbetsgivarna
- Samordna utbildningsstrukturer och optimera resursutnyttjandet
- Skapa en struktur för samverkan mellan yrkesliv och yrkesutbildning, som kan ligga till grund för kvalitetsarbete
- Kunna nå en yrkeskompetens via olika vägar

Kompetensbeskrivningen delas in i praktik och teori. Nedan beskrivs de båda delarna utifrån ett antal rubriker.

Praktisk del:

Hästkötsel

- Arbetsuppgifter: Borstning, hovvård, visitering, bedömning av allmäntillstånd, duscha, täcka och filta, övrig normal skötsel före och efter arbete. Enligt givna direktiv från arbetsledare kunna lägga upp dags- och veckorutin.
- Mål: Att korrekt utföra hästkötsel med uppmärksamhet på och förståelse för hästens välbefinnande och status. Förmåga att tolka reaktion på hästens arbete. Förmåga att hantera hästar med olika ålder, karaktär och temperament. Kunskap om hantering av hingstar.

Utrustning

- Arbetsuppgifter: Underhåll och avpassning av utrustning. Kunskap om utrustningsdetaljer, deras användning och effekt.
- Mål: Förmåga att utrusta häst rätt för olika typer av arbete, efter anvisning och den enskilda hästens behov. Förmåga att sköta travhästens utrustning, såväl selar med dess tillbehör som vagnar av olika typ.

Urusta och hantera tävlingshäst

- Arbetsuppgifter: Enligt anvisning packa tävlingsutrustning och montera tävlingssulky. Kunna förbereda hästen inför lopp såsom utrusta och värma samt ta hand om häst och utrustning efter lopp.
- Mål: Förmåga att delta aktivt i förberedelser inför tävlingsmomentet samt att ta hand om hästen och utrustning efter loppet.

Hälso- och sjukvård

- Arbetsuppgifter: Hovvård- bevaka verknings- och skoningsbehov, genomföra munkontroll, se behovet av träckprov, maskmedlets inverkan, vaccinationsperioder, assistera veterinär, behandla mindre sårskada, lägga omslag, bandagera, medicinera enligt anvisning från veterinär, utföra eftervård enligt anvisningar, ta puls, andning och temperatur och notera dessa för varje enskild häst.
- Mål: Kunna bedöma hästens hälsotillstånd samt svara för rutinmässig hälso- och hovvård. Förståelse för hästens beteende vid sjukdom och behandling. Förmåga att beskriva sjukdomsbild och assistera veterinär samt utföra enklare sjukvård enligt anvisning. Kunskap om de vanligaste medicinerna samt deras karenstid. Kunskap gällande dopingbestämmelser.

Hovvård

- Arbetsuppgifter: Åtgärda tappsko samt brodda
- Mål: Förståelse av vikten av en för hästen god hovvård. Tappskokompetens, det vill säga förmåga att rätta skon, raspa vid behov, samt slå på skon i gamla sömhål. Förmåga att brodda korrekt, med hänsyn till underlag, medvetenhet om skaderisker etcetera.

Visning av häst vid hand

- Arbetsuppgifter: Besiktning och uppvisning
- Mål: Förmåga att korrekt presentera och visa häst vid hand i olika besiktningssituationer.

Körning

- Arbetsuppgifter: Köra de flesta typer av hästar i motionskörning och snabbjobb.
- Mål: På ett säkert sätt i föreskrivet tempo köra de flesta typer av hästar i motionskörning och snabbjobb med hänsyn till banans beskaffenhet och hästens dagsform.

Teoretisk del:

Hästkunskap

- Kännedom om hästens exteriör, såsom kroppsdelar, skelett, viktigaste muskler och inre organ.
- Hästens gångarter och fodersmältningsfysiologi.
- Kunna göra enklare exteriörbedömning samt signalementsbeskrivning.
- Förståelse för hästens beteende och reaktioner.
- Kännedom om hästens vanligaste sjukdomar och sjukdomssymptom.
- Kännedom om förutsättningar för avel och uppfödning.
- Allmän kännedom om hästens historia, vanligaste raser och deras utmärkande drag.

Foderlära

- Kunna identifiera olika fodermedel samt ha kännedom om dess egenskaper och användbarhet.
- Kännedom om olika hästars näringsbehov.
- Förståelse för hästens biologi och insikt om hästens behov av rätt foder och vatten.
- Kännedom om hur man beräknar en balanserad foderstat.
- Kännedom om olika grovfoder och hantering samt faktorer som påverkar näringsinnehåll och hygienisk kvalitet.
- Kunna läsa och förstå en foderanalys.

Anläggningar

- Kännedom om olika typer av anläggningar för olika ändamål, kännedom om träningsbanors skötsel och lämpligt underlag i förhållande till hästens arbete.
- Förståelse för brandrisker och brandskydd. Kunna redogöra för vad som krävs i form av utrustning, utrymningsplan, hästars reaktion vid allvarlig fara. Färdighet i att hantera brandsläckare.
- Att ha ett medvetet miljötänk i det dagliga arbetet.

Träningslära

- Kunskap om grundläggande träningslära.
- Bedöma effekten av ett träningspass och hästens reaktion på en längre tids träning.
- Kunskap om sambanden mellan hästens andning, temperatur och puls samt om normala värden för häst.

Travsport

- Svensk Travsport, organisation och föreskrifter
- Kännedom om travsportens visionsdokument, strategi och kärnvärden och förståelse för dess inverkan på sporten
- Kännedom och travsportens historia och bakgrund.
- Kännedom om anmälningsförfarande samt gällande dopningsbestämmelser.
- Kännedom om funktionärers olika arbetsuppgifter.

Lagstiftning

- Kännedom om arbetsmiljöbestämmelser, regler för häst i trafiken, djurskyddsbestämmelser, allemansrätt.

Anmälan och provförfarande

Provet omfattar främst praktisk färdighet i att utföra de arbetsuppgifter som finns beskrivna i denna kompetensbeskrivning. Dessutom ingår teoretiska prov avseende de sex sista rubrikerna.

Bedömningen görs av erfarna yrkesmänniskor som efter godkänd prövning erhållit examinatorsbeförighet av Svensk Travsport.

Proven är avgiftsbelagda. Provtillfällen arrangeras dels vid riksanstalten Wången, dels vid ett antal naturbruksgymnasier och travskolor som uppfyller grundläggande kriterier avseende stallar, hästar samt tillgång till travbana.

Bedömningskriterier

Vid bedömning av samtliga delprov tas stor hänsyn till utförandet avseende:

- Säkerhet, effektivitet och noggrannhet
- Känsla, uppmärksamhet, handlag och förutseende vid hästhanteringen
- Ergonomisk och ekonomisk medvetenhet samt servicekänsla.

För att erhålla diplom krävs, utöver godkänt prov, intyg på tappskokompetens, det vill säga förmåga att vid akut behov rätta, raspa och slå på en tappsko i befintliga sömhål. Intyget skall utfärdas av kvalificerad hovslagare.

Information om provtillfällen, anordnare samt anmälan sker via Svensk Travsports hemsida travsport.se. Frågor skickas till Annette Jansson, annette.jansson@travsport.se.

Yrkesdiplomet är travsportens kompetensbeskrivning och bekräftelse på yrkesmässighet avseende personlig färdighet och tillämpad kunskap. Kompetenskrav, yrkesprovets omfattning, samt bestämmelser fastställs och revideras av Svensk Travsport i samverkan med Travtränarnas Riksförbund.

Ansvar för proven

Ansvarig för proven är Svensk Travsport. Svensk Travsport beslutar vilka platser som är godkända för att vara provplats.